AFRAPPORTERING:

Ekstra Bladet, praktikanter 2024

ONSDAG DEN 10. JANUAR

Vi fløj til Warszawa fra Kastrup Lufthavn om aftenen og ankom til hotellet ved 22-tiden.

TORSDAG DEN 11. JANUAR

Første punkt på Warszawa-to-do-listen var en byvandring i byens gamle bydel. Her mødtes vi med vores guide, Anja, som viste os rundt. Vejret viste sig fra den bidske side med sne, kolde fødder og blæst til følge. Det første stop bød på et kirketårn, hvorfra vi kunne se det gamle kvarter oppefra – det kan man i al fald i normal sigtbarhed, men på denne torsdag var det svært at få øje på det meste, desværre.

Vores guide var til gengæld god til at fortælle uanset, og vi hørte om flere af bygningernes historie. Fra paladser og slotte, markedstorve og byens mange katolske kirker – også at de fleste af den gamle bydels bygninger stod i ruiner efter anden verdenskrig og tyskernes massive bombardementer. Flere af kirkerne var blevet genopbygget i de efterfølgende år, og vi kunne da også spotte enkelte spir og tårne gennem sneen. Vi talte også om byens kommunistiske fortid, og hvordan byen er et miks af gammel middelalder-arkitektur, kommunistiske, brutalistiske og stalinistiske betonblokke samt moderne high-rises med McDonalds, Starbucks og andre klassiske kapitalist-symboler. Da vi havde fået varmet fødderne af de mange trappetrin, gik turen videre til torvet foran konge-slottet i midten af byens gamle bydel.

Der var fortsat en del julepynt i byen, hvilket ledte os over i en snak om landets religiøse tilhørsforhold. Vores guide talte om den store forskel på by og land, der også er synlig i forhold til religion og politik. Netop denne land/by-division viste sig at blive et gennemgående tema på turen.

Vores guide valgte at skære lidt af turens skridt på grund af vejret, og vi gik i stedet på Museum Warsaws cafe, hvor vi fik kaffe/kakao at lune os på. Her talte vi videre og endte nærmest i en decideret Q&A med vores guide.

Her gav hun et grundigt 'lay of the land' i forhold til den nuværende politiske situation – set fra en Warszawa-borgers perspektiv. Hun fortalte om det gamle regerings-parti – PiS – og deres i hendes øjne nationalistiske tendenser. Hun mente, at de var repræsentanter for 'old Poland', som hun sagde. Begrebet skulle dække over holdningen, der især er udbredt blandt landets ældre borgere, som har set Polen i flere former gennem relativt set ganske få år. Der er også blandt dem en kommunist-nostalgi og en øst-orientering, som har vist sig tydelig særligt efter Ruslands invasionskrig i Ukraine. Polen er samtidig et af de lande, der har modtaget flest flygtninge fra netop Ukraine. Det har betydet, at de gamle værdipolitiske skillelinjer er trukket endnu hårdere op. Der er også et tydeligt skel i forhold til køns- og seksualpolitik. Her spiller religion igen en stor rolle, og der findes blandt den ældre og landlige befolkning stor abortmodstand og modstand mod særlige rettigheder for minoriteter baseret i netop en religiøs, katolsk klangbund.

Derfor valgte vi at tage tilbage på Museum Warsaw og se museets udstilling i stedet. Udstillingen drejede sig om byen med særligt fokus på byens splittede historie. Warszawa har været en del af en række kejserdømmer, hertugdømmer, prinsedømmer, føderationer og alle mulige andre konstellationer. Og det kan ses i arkæologien under byen og i arkitekturen, der stadig troner. Særligt museets særudstilling, der drejede sig om Warszawa-børns opvækst i starten af 1900-tallet var interessant. Der er en lidt dyster undertone – børnene vokser op og ser første verdenskrig, pogromer, anden verdenskrig, alskens forfølgelser, Stalins næver og anden dårligdom. Men samtidig rummer udstillingen også håb og et 'barnet' verdenssyn.

FREDAG DEN 12. JANUAR:

Forfatter, guide og oplægsholder Michael Hardenfeldt kom til vores hotel til formiddags-kaffe og et oplæg. Han har boet i Polen i over 30 år og har på den måde set de føromtalte skel og skift med egne øjne – og kan sætte det i en mere 'dansk' kontekst.

Michael fortalte med tydelig stor indsigt om Polens historie, landets medielandskab samt den politiske struktur. Han kom også med flere analyser af den nuværende situation, både med fokus på Polens indenrigs- og udenrigspolitiske diskurs.

Han svarede også på en del opklarende spørgsmål fra vores hånd. Polens nuværende forfatning er langt fra Grundloven – og jo også over 100 år yngre end samme. Polen har en præsident, et to-kammersystem og et retssystem, der er grundlæggende anderledes end vores. Disse kontekster var væsentlige at have med, inden vi kunne dykke ned i medielandskabet og journalistikkens tilstand i landet.

Michael kunne også oplyse om netop den journalistiske kamp, der i øjeblikket udspiller sig i landet. Den gamle, højreorienterede PiS-ledede regering forsøgte øjensynligt flere gange at 'vælte' nogle af landets journalistiske fyrtårne.
Regeringen lykkedes med flere – heriblandt hos Polens stats-tv, TVP. Stationen var i Michaels ord tidligere et respekteret hus, men gennem en række lovændringer lykkedes det regeringen at udpege flere medlemmer af ledelsen i huset fra politisk hånd. Det underminerede hurtigt tilliden til journalistikken og gav TVP kælenavnet TVPis i folkemunde – så kan man tænke sig til resten.

Den nye regering med Donald Tusk i spidsen har forsøgt at genskabe tilliden ved at fyre store dele af ledelsen på stedet. Dette har skabt røre i landet, og hele miseren er en fortløbende debat, der fortsat pågår og endnu ikke har nået et endeligt stade – ej heller juridisk.

Efter kaffe og Q&A begav vi os ud i byen. Michael viste os blandt andet Smolenskmonumentet, som er et monument for de personer, som døde i en flyulykke i 2010 – heriblandt den daværende præsident, Lech Kaczyński. Han er i øvrigt tvillingebror til den nuværende leder af PiS.
Vi gik også forbi præsidentpaladset og byens ambassade-kvarter, hvor vi talte om byens sovjetiske og nu russiske forbindelser.

Vi skulle have besøgt mediet 'Gazeta Wyborcza' samt 'Radio Wnet'. Avisen har sloganet 'There's no freedom without solidarity' og beskriver sig selv som socialliberal. Avisen har netop været i karambolage med radioen – da radioen tidligere har modtaget en del penge fra den polske stat. Vildt interessant – men desværre fik vi ikke hørt fra nogle af dem. Medierne stod nemlig i en ekstraordinær situation, da vi kom til Polen. Han skriver dagen forinden til os:

"Medierne har lige annulleret på grund af ekstraordinære politiske forhold, dvs. deres journalister er fuldt optaget de næste par dage"

Han uddyber:

"Det drejer sig primært om to parlamentsmedlemmer, som er blevet fængslet for magtmisbrug for mange år siden. For den tidligere regering er de helte, for den nye regering er de forbrydere. De blev i øvrigt arresteret og ført til fængsel fra præsidentpaladset, hvor de havde søgt "asyl".

Problemet er, at Polen har en række politisk udnævnte dommere, som ikke anerkendes af regeringen, EU-domstolen og Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg. Til gengæld anerkendes de af præsidenten, Forfatningsdomstolen og oppositionen. Polen har med andre ord to retssystemer i øjeblikket, hvor en afdeling i Højesteret kræver de to herrer fængslet, en anden afdeling i Højesteret forklarer, de er benådet af præsidenten og er medlemmer af parlamentet.

Samtidigt skal Finansloven vedtages, ellers kan der udskrives nyvalg. Det gør præsidenten måske alligevel. Under alle omstændigheder har alle parter valgt konfrontation."

<u>LØRDAG DEN 13. JANUAR:</u>
Lørdag er museumsdag. Første stop er 'Polin: Museum for Polske Jøders Historie'. Her blev vi udstyret med hørebøffer, hvor en behagelig britisk stemme guidede os gennem museumshallerne. Vi startede tilbage i 1100-tallet, hvor de første jøder indvandrede til Polen. Det blev også en rejse gennem Polens historie, og flere nedslagspunkter kunne bindes op på vores tidligere walk and talks.

Der er også på museet flere paralleller til debatten om anti-semitisme, Israels geopolitiske position samt jødernes interessante historie i forhold til landets geografi, politik, ideologi og ikke mindst landets naboer og historien bag det ikke altid venlige naboskab.
Særligt udstillingen om begyndelsen på den voldsomme jødeforfølgelse i forbindelse med nazismens indtog gjorde indtryk på flere af os. Optakten til de første lovændringer samt den store militære tilstedeværelse – og hvordan det kom til udtryk i hemmelige udgivelser, breve og andet – var interessant.

Næste stop var vodka-museet i Warzsawa. Her lærte vi – med guide – om, hvordan vodka bliver til, hvilke kornsorter skaber de forskelligartede smagsprofiler samt alt, hvad der er værd at vide om vodkaens historie. Sidstnævnte var faktisk ikke så lidt.

Vodkaen har været en del af østeuropæisk historie i århundreder og har været på mange folkefærds læber. Herunder også vikinger, der kom fra de skandinaviske himmelstrøg. Det var samtidig også tydeligt, at guiden var mærket af århundreders kulturelle, militære og autoritative tilstedeværelse fra russisk side. Han – og udstillingen i øvrigt – gjorde en dyd ud af at præsentere vodkaen som noget polsk, samtidig med at de anerkendte vodkaen som et østeuropæisk bidrag til den menneskelige kulturarv. Den var i hvert fald ikke russisk, og Rusland skulle ikke tage patent på den!
Bonusinfo: Den polske, berømte vodka Belvedere er opkaldt efter det polske præsidentpalads, Belvedere.

Søndag:
Den sidste dag begav vi os ud for at se resterne af den jødiske ghetto, hvor nazisterne tvang byens jøder til at bo. Der var ikke meget tilbage af selve bygningerne, men der var flere mindeplader og små monumenter, religiøse symboler, lys og andet.

Dernæste besøgte vi 'Museum of Life under Communism'. Museet beskriver dagligdagens for polske borgere under kommunismen.
Her var der en special-udstilling om det hemmelige politi, der eksisterede på det tidspunkt. Der var mange paralleller til det østtyske Stasi – selvom Polens hemmelige politi aldrig opnåede samme magt som deres østtyske kolleger. Journalister, meningsdannere og dissidenter blev også i

Polen forfulgt, og mystiske forsvindinger var nærmest dagligdag, ligesom journalisternes arbejdsrum var indskrænket markant. De fandt dog – som under tidligere regimer – andre veje til at udkomme.

Søndag eftermiddag nappede vi et fly hjem – trætte efter en fantastisk studietur til et meget spændende land.

Efter en suveræn og lærerig tur til Warszawa, vil Ekstra Bladets praktikanter gerne sige et kæmpe stort tak til Kreds1 for at finansiere vores studietur og dermed viden om Polen!